

ních dvou desetiletích předmětem nejrůznějších spekulací, překračujících hranice reality do oblasti ezoteriky a neuchopitelného mystična. Na videopanelu umístěném v uličce po pravé straně sálu je promítána speciální animace, analýza geometrických postupů, kterými se prvotní představy transformují do vizuální podoby půdorysů plánů.

Z několika rekonstrukcí, při nichž bylo použito prosté kružítko s jedním fixovaným poloměrem, vyplývá, že Santini, podobně jako i jiní jeho předchůdci, současníci i následovníci, musel dokonale ovládat geometrii. Sledovat až do konce prezentované rekonstrukce je fascinující z toho důvodu, že názorně ilustrují, jak při dodržení jednoduchého postupu a za použití jednoduché pomůcky lze dospět ke složitému, extravagantnímu a na první pohled neuchopitelnému a nepochopitelnému obrazci typickému pro Santiniho realizace.

Komplexní pohled na Santiniho tvorbu doplňují v jednotlivých oddílech 3D modely jednotlivých staveb, stejně jako barokních urbanistických scenerií. Nebarvené modely umožňují běžnému laickému návštěvníkovi vizuálně uchopit a pochopit mnohdy neobvyklá dispoziční a hmotová řešení Santiniho realizací a učinit si konkrétní prostorovou představu.

Závěrem lze konstatovat, že výstava znamená mimořádný počín z hlediska inovativního badatelského přístupu autorského kolektivu, který v současnosti představuje špičku v oblasti dějin barokní architektury v českých zemích. Druhou, avšak stejně lesklou stranou mince je vlastní architektonické řešení výstavy, jejíž autoři potvrdili poučku, že dobrá výstava je přinejmenším z poloviny výsledkem vhodně zvoleného prostorového a grafického řešení, v neposlední řadě rovněž vlastní technické realizace. Jmenovitě považují za potřebné vyzdvihnout grafické řešení instalace, které jednoznačně dominují vynikající černobílé fotografie Martina Micky, ať již jde o záběry celých objektů, dílčích architektonických forem nebo detailů. Na mysl mi vyvanul zesnulý geniální fotograf historické, zejména pak barokní architektury Vladimír Uher. Mám dojem, že novou štafetu přebírá fotograf s jedinečným smyslem pro zachycení řeči architektonického tvaru a světla, které jej spoluvytváří.

Asi jediný nedostatek výstavy spatřuji v absenci byť jen stručného průvodce. Útlá brožurka by byla vhodným paměťovým otiskem výstavní události, která překročila obvyklý způsob prezentace architektury, dle mého názoru jedné z nejobtížnějších disciplín výstavnictví orientovaného na výtvarnou kulturu, což slouží ke cti

Národního technického muzea a zároveň dlouhodobě potvrzuje jeho schopnost a připravenost pořádat nejen technicky zaměřené výstavy.

Ing. Mgr. Jan BERÁNEK, Ph.D.
NPÚ, Generální ředitelství v Praze
beranek.jan@npu.cz

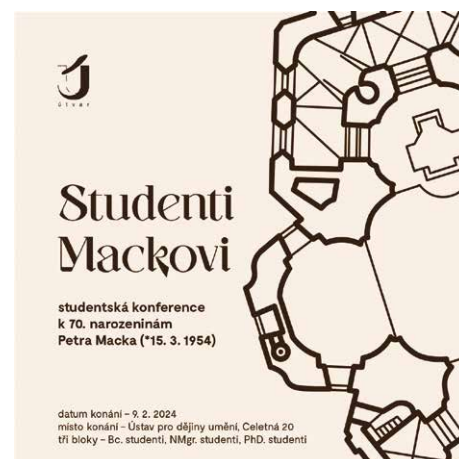
Studenti Mackovi: studentská konference k 70. narozeninám Petra Macka

V pátek 9. února 2024 se v prostorách Ústavu pro dějiny umění FF UK konala z iniciativy zdejších studentů akce, kterou připomenuli významné životní jubileum svého oblíbeného pedagoga. Díky jejich pozvání a vstřícnosti vedení Ústavu jsme se svědky této výjimečné události mohli stát i my, Petrovi kolegové z oddělení výzkumů a průzkumů při Generálním ředitelství NPÚ. Rozhodně bylo o co stát, i když slovy lze jen těžko vylíčit živou, přátelskou a zápal pro věc prochnutou atmosféru, která zde panovala.

Přípravy celé akce se studentským organizátorem (Adéla Hanzálková, William M. Pichardo a další) podařilo před oslavencem dokonale utajit. Pod záminkou konzultace k chystané exkurzi, kterou posílila prosba zainteresované vedoucí Ústavu prof. Marie Rakušanové o projednání jisté záležitosti v její kanceláři, se podařilo Petru Macka vylákat do Ústavu i v den, kdy nemívá pravidelnou výuku, a zajistit tak, že nebude mít jiný program.

Když tedy jubilant hodinu před polednem přicházel na smlouvanou schůzku, očekával ho již na chodbě velmi početný dav studentů, přátel z obou jeho pracovišť i velký dort v podobě půdorysu kostela s gejiřem ne nepodobným těm, jaké známe z barokních slavností. Ani tehdy dojatý jubilant nezaváhal a v dortu pohotově rozeznal svůj oblíbený Columbaniho kostel sv. Petra a Pavla v Horním Prysku. Po blahopřání jubilant skoro až obřadně započal krájení dortu od presbytáře.

Následovala konferenční část programu – pestrý cyklus příspěvků Petrových studentů, který byl pro nepřítomné přenášen i on-line. Úvodem jubilant všem poděkoval a s odkazem na svůj původ ze starobylého kantorského rodu přiznal, že k předávání a sdílení poznatků vždy inklinoval. Svoji krátkou improvizovanou řeč zakončil myšlenkou, že pro učitele není většího potěšení než vědomí, že jej jeho studenti svými



1



2

Obr. 1. Originální logo studentské konference k 70. narozeninám Petra Macka, kterou uspořádal ÚTVAR – studentský spolek ÚDU FF UK.

Obr. 2. Petr Macek s pořádajícími studenty hovoří na úvod pestrého cyklu přednášek. Foto: autoři, 2024.

schopnostmi a vědomostmi překonávají. A právě skromnost, lidskost a schopnost přiznat vlastní nevědomost jsou vedle veliké erudice a neustálého utahování si ze sebe samého ty z vlastností Petra Macka, pro které si jej oblíbilo již několik generací studentů dějin umění.

Jako první vystoupil Filip Facincani s příspěvkem o sýpce jihočeské usedlosti Harazim (okr. Český Krumlov) z počátku 17. století, v němž se snažil zodpovědět otázku stáří a funkce staršího objektu pojetého z části do tělesa sýpky. V následujícím příspěvku Stéphan Vrablík předestřel svá dosavadní zjištění ze stylové a materiálové analýzy sousoší Klanění

tří králů, jež dále rozvíjí i v článku tohoto čísla. Jakub Bachtík nezapřel své bohemistické kořeny a rozbořem vybraných textů z 19. století přiblížil, že cesta k docenění barokního umění v této době byla sice trnitá, ale v jeho hodnocení mnohovrstevnatá a nijak zásadně se nelišila od diskuse v sousedních zemích. Jako čtvrtý vystoupil Kryštof Loub, který přiblížil možnosti badatelského využití matrik studentů vídeňské Akademie výtvarných umění z 18. století, rovněž prezentované v tomto čísle formou článku. Další přednášející, Eliška Podholová Varyšová, se zabývala vnitřním pnutím a diskusí v československé architektuře mezi odsouzením historizujícího výrazu socialistického realismu a obdobím větší otevřenosti zahraničním vlivům, které následovalo po úspěchu československého pavilonu na světové výstavě Expo 58 v Bruselu. Konferenční blok uzavřel Lukáš Veverka příspěvkem o „památkářské architektuře“ dotvářející kvalitní nerušivé prostředí památkově chráněných objektů. V něm nastínil genezi vývoje a možné zhodnocení tohoto fenoménu, jak je ostatně předkládá i ve zde publikovaném článku, a při té příležitosti vzpomenu i na svou první exkurzi s Petrem do Litoměřic, kde při mém nechápavém pohledu na měšťanský dům upravený podle principů zmíněného fenoménu od něj poprvé slyšel ono lišácké: „To je divný, co?“

Na závěr oficiální části programu vedoucí Ústavu pro dějiny umění prof. Marie Rakušanová vyzvala přítomné k přípitku oslavenci, po kterém následovala volná hloučková diskuse. V ústraní se nám pak Petr přiznal, že ho studenti nápadem oslavy formou studentské konference nesmírně potěšili, neboť jej hovory o architektuře baví mnohem více než jiná témata, kde se po 10 minutách obvykle stává nudným a stahuje se do ústraní.

Mgr. František IŠA
NPÚ, Generální ředitelství v Praze
isa.frantisek@npu.cz

Lucie BERÁNKOVÁ
NPÚ, Generální ředitelství v Praze
berankova.lucie@npu.cz

Jubilejní soupis bibliografie a průzkumů Petra Macka

Úvodem

Občas si Petr Macek povzdechne, že pořádně ani neví, kde všude publikoval. A taky že toho napsal málo. Životní jubileum je tedy příležitostí ke konfrontaci jeho slov se skutečností. U badatele jeho zaměření však nelze sledovat jen publikované texty, ale je třeba zahrnout i elaboráty stavebněhistorických průzkumů (SHP) atp., tedy tzv. šedou literaturu. Jinak bychom totiž sledovali jen příslušnou špičku ledovce a základ poznání z nepublikovaných průzkumů by zůstal skryt.

Soupis si nečiní nárok na úplnost, protože nadále vznikají nové Petrovy studie a také proto, že vznikají bez jeho účasti. Bibliografie (BIB) obsahuje i kvalifikační práce, ale pomíjí články v neoborném tisku, rozhovory, výstupy v médiích atp. Soupis průzkumů pak primárně eviduje nepublikované práce v dokumentačních fondech NPÚ dle Souborného katalogu ústavu, ojediněle i z literatury (uveden zdroj). Obsaženy jsou i průzkumy a jejich podklady z tzv. „osobního fondu Petr Macek“ (OfPM), což je část Petrova soukromého archivu (SAPM), kterou předal do Sbírký plánů (SbP) gen. ředitelství NPÚ. Excerptovány byly také sbírky SHP v Národním archivu (NA ASHP) a Národním technickém muzeu i soupisy SHP a zprávy o nich vycházející v časopisech Průzkumy památek (PrP) a Zprávy památkové péče (ZPP). Z bibliografie byly naopak vyřazeny záznamy, které se nepodařilo ověřit. Z průzkumů pak ty, kde Petr prokazatelně figuruje pouze titulárně jako řešitel grantu, vedoucí atp., nebo byly v obdobné podobě publikovány. Názvy průzkumů musely být někdy upraveny do podoby: lokalita, objekt (okres): typ průzkumu. Označení územních odborných pracovišť a jejich dokumentačních fondů byla zkrácena dle úzu a počátečních písmen (mj. i Československá vědeckotechnická společnost (ČSVTS), osobní fond Karel Císař (OfKC), projektová dokumentace (PD) atp.).

Dosavadní psané dílo Petra Macka vznikalo během téměř 50 let a čítá přinejmenším 164 bibliografických záznamů a nadto ještě 255 průzkumů a 13 jiných prací z tzv. šedé literatury. Převažují články a průzkumy o desítkách i stovkách stran.

Se zhotovením soupisu pomohlo mnoho přátel, kolegů i Petrova rodina. Za zvlášť výraznou pomoc děkuji Pavle Matysové, Noře a Kateřině Mackovým, Tomáši Snopkovi, Martinovi Ebelovi, Karolíně Menclové a Lence Vobrubové.

Sestavil František IŠA

Bibliografie

1978

Nové poznatky o románské architektuře z obvodu doksanské stavební hutě, *Litoměřicko* 14, 1978, s. 55–65.

1979

Příklad dvou odlišných přístupů k barokním přestavbám starších objektů, *Litoměřicko* 15, 1979, s. 81–102.

1980

Zámek v Ploskovicích, *Litoměřicko* 16, 1980, s. 123–148.

1981

Stavitel Petr Pavel Columbani (závěrečná postgraduální práce), Fakulta architektury ČVUT, Praha 1981, strojopis 281 s. (soukromý archiv Petra Macka(?), dle Oktavián Broggia 1670–1742, 1992).

1982

[Kresby půdorysů a plánů], in: Eva Šamánková et al., *Litoměřice*, Praha 1982.

1983

Barevnost v díle Octavia Broggia, *Zpravodaj památkové péče a ochrany přírody*, zvl. č. Barevnost fasád: pracovní seminář 16.–18. 11. 1982 Praha, 1983, s. 84–95.

1984

Nejstarší vyobrazení tzv. Labského prospektu města Litoměřic, *Kulturní listy litoměřického okresu* 1984, 1984, s. 20–27.

1985

Příspěvek k dalšímu poznání tvorby Octavia Broggia (poutní kaple P. Marie v České Kamenici), *Z minulosti Děčínska a Českolipska* 4, 1985, s. 195–224.

1986

Románský kostel sv. Petra a Pavla, in: *Jubilejní sborník věnovaný dr. Dobroslavu Libalovi k jeho 75. narozeninám*, Praha 1986, strojopis, s. 80–88 (Knihovna NPÚ, GnŘ, sig. C925).

1987

Barokní krajinná řešení na toskánských panstvích v Čechách, in: *Kompozice zahrad v dějinách umění* [sborník přednášek ze semináře Domu techniky ČSVTS České Budějovice